

*Юрій Козир, аспірант
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ

Розвиток сучасного світового господарства характеризується новими тенденціями, пов'язаними з інформатизацією та глобалізацією, які несуть у собі потенціал зростання, що прискорюється, на високотехнологічній основі. Господарські та соціальні структури зазнали значних змін, викликаних широким застосуванням електронних засобів управління та обміну даними. У таких умовах традиційні інструменти і методи розрахунків за транзакції, що здійснюються, перестали відповідати вимогам, що пред'являються до них новими формами ведення бізнесу. Виникає об'єктивна необхідність застосування послуг електронних платежів, запропонованих платіжними системами щодо віддалених фінансових транзакцій між суб'єктами ринку.

На сьогодні однією з найважливіших умов формування стійких господарських зв'язків між виробниками та споживачами є ефективне функціонування ринку послуг електронних платежів. Його розвиток розпочався у середині 90-х рр., коли у бізнес-середовище та повсякденне життя стали активно впроваджуватися персональні комп'ютери, нові інформаційні і телекомунікаційні технології тощо. Зрештою, дані процеси привели до значних структурних зрушень в економіці, пов'язаних зі збільшеною часткою наукомісткого виробництва та розвитком сфери високотехнологічних послуг [1, с. 977].

Функціонування ринку послуг електронних платежів, формування якого зумовлено загальними соціально-економічними та специфічними (інформаційними, технологічними,

організаційними) факторами, а також перевагами нових форм електронних розрахунків, таких як суттєве скорочення витрат, пов'язаних з передачею коштів; швидкість просування платежів; високий рівень індивідуалізації процесу споживання даних послуг; нові форми та методи обслуговування (в режимах off-line та on-line). Механізм функціонування національного ринку послуг електронних платежів має власну специфіку, що відрізняє його від аналогічних ринків розвинених країн. Характер цього процесу визначається особливостями сучасного етапу функціонування національної економіки та тенденціями загальносвітового розвитку.

Аналіз основних видів послуг електронних платежів показав, що вони відносяться до категорії фінансових послуг і можуть бути класифіковані за різними ознаками, у тому числі, за типом платіжного механізму, за видами операцій, що обслуговуються, за областями застосування, залежно від засобів платежу, що знаходиться в основі системи та інших. Специфіка надання та використання послуг електронних платежів пов'язана з їх перевагами, які виявляються у значному скороченні витрат, пов'язаних із передачею коштів; у швидкості просування платежів; високою мірою індивідуалізації процесу споживання даних послуг; у нових формах та методах обслуговування споживача - у режимах off-line та on-line.

Процес формування ринку послуг електронних платежів характеризується логікою розвитку від простих платіжних систем (оборот готівки, віддалене банківське обслуговування за телефоном або модемним з'єднанням) до складних, заснованих на використанні сучасних платіжних технологій (Інтернет) та коштів (електронних грошей) та забезпечується наявністю та взаємодією різних факторів соціально-економічного характеру та умовами розвитку власне сфери послуг [3, с. 672]. Ринок електронних послуг, своєю чергою, викликає позитивні структурні зрушення економіки на користь сфери високотехнологічних послуг, розвитку нових форм підготовки та навчання кадрів, підвищення інтелектуаломісткості освіти, скорочення залежності від природних ресурсів. Зростання попиту на електронні платіжні послуги зумовлений двома чинниками: а) збільшенням масштабів електронної комерції у вигляді мережі Інтернет. б) перевагами електронних платежів (анонімна онлайн-реєстрація, відсутність необхідності заповнення форм для здійснення платежу; висока швидкість проведення розрахунків; привабливість для мікроплатежів; збереження конфіденційності інформації про рух коштів).

До факторів, які знижують попит на послуги електронних платежів, відносяться наступні: низька купівельна спроможність значної більшості населення, нерівномірність розвитку, недовіра до онлайн-платежів; нерозвиненість законодавчо-нормативної бази у цій галузі; слабкість банківської системи; нерозвиненість інфраструктури та логістики більшості інтернет-магазинів; відсутність масової культури використання електронних засобів платежів; нечисленність інтернет-користувачів [2, с. 190].

Пропозицію електронних платіжних послуг формують різні фінансові інститути, серед яких банки, клірингові компанії, платіжні системи та інші організації, які надають послуги з транзакції. Отже, зміни, зумовлені широким використанням нових інформаційно-телекомунікаційних технологій, свідчать, що електронні платіжні послуги є об'єктивним інноваційним чинником розвитку механізму платіжної системи у сучасній економіці.

Список використаних джерел:

1. Головка О.Г., Мороз О.К. Особливості розвитку ринку електронних платіжних систем в Україні. ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО.- 2018, Випуск # 19 .- С.976-980.
2. Ільчук В.В., Садчикова І.М., Савченко Т.О. Основні тенденції розвитку ринку платіжних карток в Україні. Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. 2016. Вип. 36. С. 187–198.
3. Коць О.О , Гоменюк В.В.Сучасний стан і перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО.- 2018, Випуск # 15 .- С.671-678.